

OLAV

Gustav Johannessen, s. 1

Bot og bedring

Gunnel Vallquist, s. 4

Døden i katolsk perspektiv

Halvor Moxnes, s. 8

Om «Myten om Jesus»

Bernard Durel, s. 12

Den uberegnelige kongen

Kari Elisabeth Børresen, s. 14

Kirkemor blant kirkefedre

Elin Liseth, s. 18

Begrepsforvirring i abortsaken

OLAV

Motlys

Maleren ved staffeliet skygger med hånden mot solen og forsøker - for hvilken gang? - å feste motlyset til lerretet, - lyset som ødsler bladgull over skogen og forgyller gråsten og råtne stubber . . .

Også hverdagslivet kjenner «motlysteknikken»: «Jeg gleder meg til . . .» sier vi og tenker på et lyspunkt et stykke lengre fremme - en reise, en ekstra fridag, en venn som skal komme, et musikkprogram i radioen. Et slikt lyspunkt behøver slett ikke være særlig stort før det er nok til å kaste litt glans og gi litt gullkant til grått strev her og nå.

Gode hjelpere på veien, disse hverdagslivets små motlys!

Kirkeåret er som en vandring i motlys: mot julestjernen - mot påskemorgen - mot pinsens ildtunger. Og selv i bots- og fastetider preget av alvor og ettertanke, får vi ikke helt lov til å glemme lyset som gyller og forsølver tingene. «Laetare - fryd deg» het det i inngangsværet ved midtfastetider. «Jeg gleder meg over hva som ble sagt til meg: vi skal vandre til Herrens hus.» Vi tør vel anta at det strømmer lys ut av vinduene i Herrens hus, - eller kanskje er det ved solrenningstider vi kommer frem?

Vårt liv er en vandring i motlys - også når sorg og savn og smerte blir til et langfredagsmørke som varer lenger enn fra den sjetten til den niende time. I slike tunge tider er det vanskelig å se noe lysskimmer - kanskje ser vi ikke engang i riktig retning . . .

Nylig gikk en dramatisering av Franz Kafkas roman «Prosess» over TV-skjermen - en rystende fortøilet visjon av livets meningsløshet,

av skyld uten soning og forsoning, av livet som en pinefull misforståelse.

Der var intet håp, ikke den minste sprekke hvor et lysstreif kunne trenge gjennom og lyse opp i hvert fall de aller ytterste lag. Alt var mørke.

Om en snau uke skal vi følge en annen prosess, prosessen mot den uskyldige Jesus - en prosess som til tross for eksekvert dødsdom ikke ender i det ytterste mørke. Der ender heller ikke prosessen mot det skyldige menneske: Påskemorgen lyser der fremme - for oss og for Kafkas fortvilte Josef K.

Påskemorgen legger kristenfolket ut på siste etappe av sin lange påsketur - en lett etappe i forhold til turen om Oljehaven og Golgata. Likevel starter vi tidlig den dagen for vi skal ha følge med noen som vil avsted allerede ved soloppgang - med Maria Magdalena, Maria, Jacobs mor og Salome. En morgentur i det fagreste motlys - for selvsagt var det solskinn den første påskemorgen!

Men de tre kvinnene ser ikke for en vakker morgen det er, de skygger med hånden mot solen som skjærer i øyne trette av gråt og sinn tynget av sorg. De klemmer hårdt om sine fatigslige krukker med salve og urter, tenker på den døde Mester, på den tunge stenen, de ser ikke opp før de er fremme ved graven . . .

Men vi har allerede på lang avstand sett den veltede stenen, en gyllden gråsten i morgensolen!

Gustav Johannessen:

OM BOT OG BEDRING

1

«Å gjøre bot er et spørsmål om å la Guds kjærlighet få lov til å 'oversvømme' alle våre små og store feil», sier frater Gustav Johannessen, som har beskjeftiget seg en del med spørsmål omkring skriftemålet. Ifølge ham selv er denne artikkelen «en epistel tenkt som en hjelp for folk som har problemer akkurat med boten og skriftemålet, og det er jo ikke få . . .»

Bot er blitt et vanskelig ord for oss etter hvert, og det vi kaller botens sakrament, skriftemålet, kan de fleste av oss katolikker ikke riktig bruke lenger. Kanskje kan det være godt å spørre seg hva som ligger bak det hele. Hva er egentlig bot, og hva kan boten bety for oss som mennesker, uansett om vi er katolikker eller ikke, «gode» eller «dårlige» kristne?

Vi sier ofte at vi lover «bot og bedring», og vi snakker også om å bøte på noe. Bot handler altså om å gjøre noe bedre, bringe noe i orden som ikke er helt som det skal være. I kristen sammenheng betyr bot å bli bedre mennesker, være mer nestekjærlig, be mer, gå mer i kirken osv. Noen ganger tar vi oss riktig sammen for å gjøre noe bedre, og det kan gå godt, men det kan også slå sørgelig feil. Slik er vårt liv: forsetter som blir til noe, og slike som heller blir

glemmt. Et gammelt, litt pessimistisk ord sier at «veien til helvete er brolagt med gode forsetter». Jeg klarer ikke å se helt så svart på det, men sannheten i dette ordtaket er vel at en kan bli kraftig deprimert av sine egne gode forsetter! Vi kan faktisk lett komme til å bli en plage for oss selv (og også for andre) hvis vi stadig setter oss fore å gjøre alt mulig bedre. Vi kan få noen overstadige forventninger til oss selv, og når skuffelsen kommer, - og den kommer! - er depresjonen og fortvilelsen gjerne neste skritt. Mennesker kan faktisk komme til å ta livet av seg på grunn av en slik avgrunnsdyp skuffelse og resignasjon overfor seg selv.

Hva er vårt problem når vi ikke klarer å overholde våre gode forsetter? Ett problem er at vi setter *for* store forventninger til oss selv. Dessuten skal det gå - å! - så fort med å

bli et bedre menneske. Det er hårdt for oss å innse at tilbakeslag faktisk hører til naturens orden. Enhver lærer vet godt at han må stille realistiske krav til sine elever, krav som kan etterkommes. Dette innser vi for andre mennesker, men når det gjelder oss selv, kan vi være temmelig hårde og ubarmhjertige, og vi forlanger ofte for mye på engang.

Et annet problem er at vi ikke riktig ser dybden i våre egne problemer. Hvis jeg f.eks. er hissig i bestemte situasjoner, eller lukker meg inne og blir ubehagelig når andre opptrer på en bestemt måte overfor meg, kan det godt være at et godt forsett ikke nytter. Selv om jeg setter meg fore å bevare fatningen og ikke bli hissig, makter jeg ikke riktig å kontrollere mine egne følelser og handlinger: problemet stikker dypere. Slike handlingsmønstre har oftest sin forklaring

Legfolk skal ikke være mini-prester, men politisk aktive. Katolske legfolk bør være mer politisk og sosialt engasjert og ikke trenes til å bli «mini-prester», sier biskop Paul Cordes, visepresident for det pavelige legmannsråd, i et intervju i *L'Osservatore Romano*.

Bispedsynoden 1986 vil konsentrere seg om et mer «åpent og omfattende syn på leg-folket», for at legfolket kan hjelpe kirken til å bli en «korrigerende og formidlende faktor i samfunnet», sier biskopen. Han tilføyer at legfolk er i ferd med å «gjenoppdage nødvendigheten av å arbeide på områder uten-

for kirken som f.eks. i politikk, i fagforeninger, i massemedier og innenfor alle faglige områder».

Ved å spille en mer aktiv rolle innenfor politikk og kultur kan legfolk - ifølge biskop Cordes - gjøre en livsnødvendig innsats mot en «sekularisering som er nær ved å drepe selv det minste grann av regligjøstet.»

KATOLSK ORIENTERING

2

ring i en dypereliggende redsel eller utilfredshet. I grunnen dreier det hele seg om en dypereliggende ensomhetsfølelse. Vi spør oss selv i vårt innerste om det er noen som virkelig elsker oss og holder av oss uten å forlange noe til gjengjeld.

Boten - et møte med Guds kjærlighet.

Vi vet alle hvor godt et annet menneskes kjærlighet virker på oss, kjønnslig kjærlighet (ikke ren sex!) eller ren menneskelighet. Her må vi også være litt barmhjertige og tålmodige med oss selv. Vi er ikke alltid i stand til å kontrollere alle våre handlinger. Til en viss grad er vi ufrie. Det har å gjøre med at vi ikke føler oss nok elsket. Vi vil ikke være ufrie og går derfor inn for ikke å handle på en bestemt måte. Dette er et tegn på at det i grunnen strider mot vår natur ikke å kunne beestemme over oss selv fullt og helt. Vi er skapt til å være frie.

Bot betyr sånn sett ikke bare å gjøre seg noen gode forsetter. Som nevnt har mange handlinger dypest sett noe med det å gjøre at vi ikke føler at noen er glad for at vi er til og holder av oss. Dette kaller vi

ensomhet. Jeg er overbevist om at vi trygt kan si at all «synd», dvs. alt vi gjør som er ondt, som er dårlig for oss og våre medmennesker, kommer av dette. Det vi trenger til, er en opplevelse av at noen sier helt og fullt «ja» til oss, uten forbehold eller betingelser. Kristendommen handler om dette. Den kristne forkynnelse går ut på at Gud Fader, som har gitt oss livet, også holder uendelig meget av oss, uansett hvor mye dumt vi finner på i løpet av vårt liv. Det kan være vanskelig å innse dette, og det er enda vanskeligere å innse hvor stor betydning det har for oss som mennesker.

Noen har kalt boten et «møte med Guds kjærlighet». Vi tenker som oftest først på synden når vi snakker om bokens sakrament. Skriftemålet, slik det har vært praktisert, legger muligens for stor vekt på dette: å bekjenne sine enkelte synden. For det dreier seg ikke om å holde regnskap med disse. Det dreier seg om å bli klar over at den utilfredshet og misfornøydhet vi føler med oss selv, den følelse av å svikte våre idealer som de fleste av oss går og bærer på, den trykkende ensomhet vi lider under selv midt iblant andre mennesker, og de dårlige, «onde»

ting vi gjør, som jo bare er overflaten av hele elendigheten, viser bare hvor sterkt vi behøver å vite og oppleve at noen er glad i oss og vil oss vel. Når Guds grunnleggende Ja til oss litt etter litt trenger inn i våre tykke hoder og lyser opp litt inne i oss, *da* kan det bli tale om å gjøre ting bedre. *Da* kan gamle knuter inne i oss løses, komplekser fra vårt tidligere liv bli oppløst, og vi kan bli i stand til å gjøre *noen* ting bedre. Men hovedsaken er ikke hva vi gjør, for våre handlinger er bare et tegn på det som er inne i oss. Når dette indre får kontakt med Gud, *da* er det viktige skjedd, og *da* har den kristne forkynnelse nådd sitt mål.

Om man så skal skrifte eller ikke, det er mer et spørsmål om hva som hjelper en mest. Tydeligvis har skriftemålet vært en god hjelp for kristne gjennom lang tid. Det er ikke sikkert det er det for oss i dag.

Helt sikkert er det at det er en god ting å snakke med noen, gjerne med en sjelesørger, om hvordan en har det med seg selv, om sine idealer og om forventninger til seg selv og sitt forhold til Gud. Når et annet menneske hører på oss og forstår oss, kan det gå opp for oss hva Guds tilgivelse

Biskop Hurley frikjent

Lederen for Den sør-afrikanske katolske biskopkonferanse, erkebiskop Denis Hurley, er blitt frikjent av en domstol i landet etter å ha vært anklaget for å fortelle falske eller oppdiktete historier om at sør-afrikansk politi hadde gått brutalt fram under operasjoner i Namibia. Det er første gangen på 30 år at en katolsk erkebiskop noe sted i verden er blitt stevnet for retten for å ha talt usant.

NØP

Feil misjonsstrategi i Afrika?

Flere kristne trossamfunn, med Den katolske kirke i Øst- og Sentral-Afrika i spissen, har hverken slått rot i eller appellert til det afrikanske folket, hevder en katolsk antropolog, pater Aylward Shorter. Det er en innbygget motsetning mellom det å bygge en kirke ovenfra (med en hierarkisk pyramide) og det å bygge en kirke nedenfra, sier Shorter som er en ansett forsker på forholdet mellom kristendom og afrikansk kultur.

Konklusjonene er hentet fra en større undersøkelse Shorter har gjort om kirken og kulturen i Kenya, Tanzania, Uganda, Etiopia, Sudan, Malawi og Zambia. De katolske biskopene ga ham oppdraget med tanke på å gjøre evangeliseringsarbeidet mer effektivt.

NØP

3

«Når Guds grunnleggende Ja til oss litt etter litt trenger inn i våre tykke hoder og lyser opp litt i oss, da kan det bli tale om å gjøre ting bedre,» skriver frater Gustav Johannessen i denne artikkelen.

og kjærlighet betyr for oss.

Men det vesentlige er at Gud og hans kjærlighet til oss vedblir å bety noe i vårt liv. At vi tør stole på ham, særlig i konkrete situasjoner i livet hvor vi har det vanskelig. Å gjøre bot

er et spørsmål om å la Guds kjærlighet få lov til å «oversvømme» alle våre små og store feil og vår ofte smålige mistro. Den vil så også kunne «svømme over» i oss selv og nå ut til andre. Og dette er i grun-

nen formålet med vårt liv som kristne: å motta og gi videre, å meddele hverandre at vi ikke er alene og overlatt til oss selv, men at vi har en trygg og fast grunn å stå på og noen som bryr seg om oss. ●

Katolsk basismenighet i Roma
«Selveste Roma har en katolsk basismenighet, San Ægidio, som er aktiv på de forskjelligste områder i millionbyen. Basismenigheten har over 3.500 medarbeidere og ble grunnlagt av studenter for femten år siden. Den konsentrerer seg om ubemerket sosial innsats i byens forsteder, forteller Katolsk Orientering, og nevner som eksempel et

arrangement julaften: Husville, tiggere, flyktninger og «sprittere» ble innbudt til et solidaritets-måltid i Santa Maria kirken i Trastevere, den eldste Maria-basilika i Roma.

Over 150 gjester tok imot innbydelsen. «Her, hvor ellers turister beundrer Marias kroning på apsismosaikken og søylene fra det hedenske Isis-tempel, hadde San Ægidios'

medarbeidere stilt opp langbord til husville og innvandrere fra det fattige Sør-Italia, sigøynere og flyktninger fra Etiopia og øst-blokklandene, som her ikke har funnet den eksistensmulighet som de hadde håpet på... En basismenighet er ikke nødvendigvis preget av befrielsesteologisk opposisjon mot det tradisjonelle kirkehierarki», konkluderer Katolsk Orientering.

4

Gunnel Vallquist:

*Alle sivilisasjoner
som fortjener dette navn,
har i døden
sett et mysterium
som åpner seg
mot noe nytt.
Den kristne sivilisasjon
er såvisst ikke
noe unntak,
men den bærer i seg
et spenningsforhold
mellom det
å innrette seg på
den endelige
fullkommenhet
bortenfor døden
og budet om
medmenneskelighet
som tar sikte på
det jordiske livet
her og nå.*

Dette er i og for seg noe fruktbart: alt som virkelig er sant, ligger i spenningspunktet mellom to ytterligheter. Men risikoen er åpenbar: ettersom spenningen alltid er tung å utholde, lar man seg lett trekke for langt i den ene eller annen retning. Kristenhetens feil har ofte vært å la evighetsperspektivet overskygge det jordiske og umiddelbart nødvendige. Dermed er det skapt

Døden i katolsk perspektiv

grunnlag for den motsatte ensidighet som vi nå har levd med lenge nok: den programmatisk materialismen som henlegger livets mening og mål helt og holdent til denne tilværelsen.

I et slikt perspektiv blir det naturlig ikke bare å avvise et liv bortenfor døden, men også å prøve å glemme døden selv, ettersom man ikke kan tilby noen mulighet til å hankses med den. Den materialistiske frelseslæres hulhet kan sammenfattes i noen ord som den tsjekkiske filosofen Macovec, professor i marxistisk filosofi, uttalte i en samtale like før «Prag-våren»: «Hvilken hjelp har jeg av Marx når jeg skal dø?» Den følelsen har grepet stadig flere også i vårt velferds-samfunn, der velferden risikerer å opphøre allerede en tid før døden. Det er på høy tid at det som er igjen av det kristne samfunnet, besinner seg på det som i snart to tusen år har vært en av Kirkens mest makt-påliggende oppgaver: å ta hånd om mennesker foran døden, i døden og etter døden.

Først og fremst må Kirken da kunne tilby menneskene en klar forkynnelse av den kristne tro i spørsmål om «de ytterste ting.» Her har særlig den katolske og den ortodokse kirke

en stadig ubrutt og levende tradisjon å falle tilbake på. Et vitnesbyrd om dette er Herman Seilers bok «Døden - och vad kommer sedan?» med undertittelen «Teologiska reflexioner kring de yttersta tingene.»

Det er en aldeles utmerket liten bok, klar og lett tilgjengelig, og samtidig fri for forenklinger. Seiler forsøker ikke å flykte fra vanskelighetene, men går rett på sak, viser til motsigelser, mytedannelser og uløselige gåter og konstaterer at hele vårt forhold til disse ting til slutt bygger på en trosakt, en hjertets og viljens tillit. Men denne trosakt er i samstemmighet med almenmenneskelig erfaring, med den psykologiske innsikt om modning og forvandling. Døden er i dette perspektiv ikke en isolert foreteelse, men en fase - en avgjørende fase - i selve livsprosessen. «Etter kristen oppfatning er ikke døden noe som bare rammer oss. I døden finnes det også et skjult aktivt moment. Døden er en handling», sier Seiler i noen pregnante setninger.

I sin behandling av dødsproblematikken berører Seiler de senere års litteratur omkring døendes erfaringer. Han tar opp ulike religioners syn på

Franske briller til Afrika og Latin-Amerika

En fransk munk har samlet inn og sendt 210.000 par briller til rundt 30 land i Afrika, det indiske hav og Latin-Amerika i løpet av de fem siste årene.

Broder François begynte sin virksomhet for fem år siden da han tok med seg 20 par briller til utlevering i Øvre Volta. Brillene ble mottatt med begeistring, og da han kom

hjem igjen til Frankrike, appellerte han til sine landsmenn om å sende ham briller som ikke lenger passer sine eiere.

Nå mottar han i gjennomsnitt 50 par briller daglig som sendes videre til mennesker i den tredje verden etter å ha blitt renset. Broder François forteller at det er 10 ganger så mange mennesker i den tredje verden med dårlig syn som i industrilandene.

ARBEIDERBLADET

Bruk hjelm ved alteret!

Yvonne Magnusson, pastor ved den gamle kirken i Bjärshög ved Malmö, har gått til innkjøp av hjelm til bruk under de kirkelige handlinger. Årsaken er at kirketaket nå er så dårlig at deler av taket når som helst kan falle ned i kirken. Menigheten har allerede 150.000 kroner til reparasjon, men riksanstikvaren har fastslått at taket skal repareres på en annen og mer «oppriinnelig» måte.

NØP

Fra Brandstorp kirke i Sverige - malt i 1748.

død og evighet, går inn på reinkarnasjon og sjelevandring, omsorg for døende og medisinske kriterier, forholdet mellom Guds rike og vårt arbeid for et menneskeverdig jordeliv, verdens fremtid og trusselen om utslettelse. Han stanser også ved ulike retninger innenfor katolsk teologi med en viss preferanse for den «håpets teologi» som Johannes Metz har utformet.

Det er, som det allerede fremgår av dette referat, en - i

sitt lille format - meget innholdsrik bok, ærlig og nyanisert, den bør kunne bli utgangspunkt for egne refleksjoner og fordypet studium. Skulle jeg til slutt angi noe jeg savner, måtte det bli en belysning også av østkirkens teologi, og da særskilt i forbindelse med forestillingene om den hinsidige tilværelse. Angående helvete og evig fordømmelse avviser Seiler ethvert fundamentalistisk bibelsitat og konstaterer at Skriften inne-

holder motsigelser som det er vanskelig å forsere. Også her viser han til håpet som den kristne grunnholdning, men nettopp dette kommer særlig sterkt frem i østkirkens fromhet. Bannlysningen av Origenes' lære om «alle tings gjenoppsettelse» har aldri riktig slått igjennom der: man kan til og med be for djevelens omvendelse. Når det gjelder salighetstilstanden etter døden, er det maktpåliggende for Seiler å komme bort fra de

Mekane Yesus-kirken i Etiopia
Det krigs- og tørkerammede Etiopia har nå tillatt den lutherske Mekane Yesus-kirken å holde sitt årsmøte og velge president. Dette har ikke vært tillatt på fire år. Francis Stephanos ble valgt til ny leder i kirken. Mekane Yesus-kirken ble grunnlagt i 1959 og er et produkt av europeisk misjonsarbeid fra slutten av 1800-tallet. Kirken har i dag om lag en halv million medlemmer. NØP

Paven på nytt reiseklar
Ikke før er Johannes Paul II kommet tilbake til Vatikanet før det blir meldt om nye reisemål. Hans syvende reise til Latin-Amerika, eller «Håpets kontinent» som paven kaller det, vil gå til Bolivia og Columbia. Etter all sannsynlighet blir det også lagt opp til en mellomlanding på Fidel Castros Cuba. Mer uklart er det om paven også vil besøke Chile og Argentina. Flere ting vil være avgjøren-

de, både de generelle politiske forhold og forholdet mellom kirke og stat.

Ifølge opplysninger fra den katolske bispekonferansen i Zaire vil paven også besøke dette landet. Dette vil bli den andre reisen til Zaire siden 1980. På reisen vil paven saligkåre Anuarite, en ordenssøster som ble myrdet i 1964. Tidspunktet for denne reisen vil bli bekjentgjort senere, heter det i en melding i Vatikanradioen. NØP/KIPA

6

kjedsommelige bildene av en statisk fullkommenhetstilværelse med harpespill i skyene. Han viser derfor til fellesskapsaspektet i det evige livet hos Gud slik det fremgår av nyses-tamentlige tekster: festmålti-

det, den nye stad Jerusalem etc.

Men også den kontemplative «beskuelse av Gud åsyn til åsyn» får i østkirkelig tradisjon et dynamisk innhold av stadig nyoppdaget og stadig fremad-

skridende fullkommenhet «fra herlighet til herlighet».

Herman Seiler:

Döden - och vad kommer sedan?

Katolska bokförlaget 1984

I et innlegg i Lutherske Kirketidende kommer Bjørn Sandvik med noen tanker om praksis ved begravelser i Den norske kirke og det han kaller «et sekularisert begravelsesmaskineri». Hans tanker turde være av interesse også utenfor Statskirkens grenser - ikke minst fordi de i mangt ligger nær opp til katolsk syn på disse ting. Sandvik skriver bl.a.:

I den nye liturgien for gravferd står det i pkt. 4 under allminnelige bestemmelser: «Gravferdshandlingen kan finne sted i kirken, også når det skal være kremasjon». Her har Liturgikommisjonen heist et lite, men ytterst viktig signal, som overraskende nok har vært lite påaktet. Dette kan vise en vei ut av det uføre som det moderne kremasjonsvesen har ført vår kirke ut i. Gravferd etter kirkens ordning er en «kirkelig handling av gudstjenestlig karakter» (pkt. 2 i bestemmelsene), og det er ikke særlig vanskelig å se at krematoriet ofte er meget lite egnet

ramme når dette målet skal realiseres. Den som ønsker å beskjefte seg nærmere med det spørsmålet, kan lese P. Tanggaards utmerkede artikkel «Jeg vet meg en søvn» i boken «Det religiøse Norge». Tanggaard setter her ord på en god del av det ubehag som mange byprester lenge har følt, følelsen av å være et lite hjul i et stadig mer krevende og sekularisert begravelsesmaskineri . . .

For noen år siden var det en del praktiske teologer på Kontinentet som tilla «kasualmenigheten» svært begrenset betydning. I dag er dette ikke god latin; en ser igjen de enorme muligheter som kasualia gir oss til å forkynne Ordet for mennesker som opplever et av de viktige «knutepunkter» i sitt liv. Jeg mener at det er av avgjørende betydning at kasualia knyttes til kirkens, menighetenes liv. Og en gudstjenestlig handling som ikke er knyttet

til menighetens samlingssted, kirkehuset, står i fare for å bli isolert, «nøytralisert». Et faresignal i så måte er tendensen til privatiseringen av gravferden, tydeligst å merke i ønsket om å ha bisettelsen «i stillhet» og kunnngjøre den først etter at den har funnet sted. Karakteristisk nok er det nettopp i krematoriestrøkene av vårt land vi finner dette fenomenet! Men for en kirke som legger vekten på Ordets offentlige forkynnelse, må en gudstjenestlig handling som foregår «i stillhet», og som ikke er kunnngjort, være en anomali!

Jeg er overbevist om at de aller fleste vil føle det som en befrielse å ha gravferd fra kirkehuset . . .

La menneskene få oppleve at menighetens vigslede gudshus står åpent for dem, både i glede og sorg. La både vår «inngang og vår utgang» skje i Herrens hus!

Regjeringen synker - Kirken synger!

Til spott og spe for enhver kommunistisk ideologi har den polske kirke en taktikk som består i allianse mellom «alter og trone», uttalte Alfons Skowronek, professor i dogmatikk og økumenisk teologi i Warszawa.

I et foredrag i det katolske akademi i

Hamburg nylig hevdet dr. Skowronek at den katolske kirke i Polen hittil er gått styrket ut av alle kriser. «Regjeringen synker, kirken synger» erklærte Skowronek. Til tross for - eller på grunn av - samfunnets sosialistisk forordnede ateisme har folkekirken ikke tapt det minste av sin store innflytelse. KNA

Kardinal Glemp i England

Primas for Den katolske kirke i Polen, kardinal Josef Glemp, har nylig besøkt England. Kardinalen har bevisst unngått å nevne Polens interne problemer under sitt besøk. Høydepunktet under oppholdet var feiringen av messen i Westminster katedralen i London til ære for St. Kyrillios og Methodios som man mener bragte kristendommen til de slaviske folk. CATHOLIC HERALD

7

Fra Påskelovsangen («EXULTET»)

*I sannhet verdig og rett er det, av hele vårt hjerte og sinn
å lousynge den usynlige og allmektige Fader
og hans enbårne Sønn, Jesus Kristus, vår Herre.
For oss innfridde han Adams gjeld til den evige Far,
og med sitt dyre blod utslettet han fortidens synd.
Ja, dette er påskefesten, da det sanne lam ble ofret.
Med dets blod blir de troendes dørstolper vigset.
Dette er den natt da du i fordums tid førte våre fedre, Israels barn
ut av Egyptens land, og brakte dem tørrskodde over det Røde hav.
Ja, dette er den natt, da ildstøttens lys fordrev syndens mørke.
Dette er natten og timen som løser alle her nede som tror på Kristus
fra verdens laster og syndens mørke,
gir dem din nåde tilbake, og skjenker dem del i din hellighet.
Dette er den natt da Kristus brøt dødens lenker
og seirende steg opp fra de døde.
Så underfullt bøyer din godhet seg mot oss!
Uten mål eller grense er din kjærlighets miskunn:
for å løskjøpe trelen, prisgav du Sønnen!
Sannelig, nødvendig var Adams synd, den som Kristi død har utslettet.
Å, salige synd, som vant oss så stor en gjensløser!
For denne natt driver med hellig makt ondskap på flukt,
renser for synd, gjenreiser den falnes uskyld,
og gir de sørgende gleden tilbake.
I sannhet, salige natt, da himmelen forenes med jorden,
det guddommelige med det menneskelige.*

Kirkeakademi-bevegelsen i medvind

«Responsen på arrangementene har tydelig vist at det er behov for et åpent kirkelig forum av denne type for dialog og refleksjon i den løpende kulturdebatt», heter det i årsmeldingen fra Kirkeakademiet i Oslo. «Derfor er det også gledelig at kirkeakademi-bevegelsen generelt nå går inn i fastere organisatoriske rammer . . .

Programaktiviteten i 1984 har vært fordelt på følgende arrangementsformer: Konsultasjoner, konferanser, åpne møter, gudstjenester, teaterbesøk . . . Erfaringsmessig viser det seg at interessen for de åpne medlemsmøtene er betydelig mindre enn tilfellet er for konferanser og konsultasjoner hvor spesielt inviterte fagfolk drøfter aktuelle problemstillinger fra kultur- og samfunnsdebatten.»

Skyttergravskrig mellom kristne og human-etikere?

«Hvordan så mange tildels meget intelligente mennesker tør satse på fornuften i en verden som ser ut som vår, er for meg et større tankekors enn at det finnes en Gud og en Frelser. Enten man ser bakover i historien eller fremover i politikernes planlegging, så briljerer fornuften ved sitt fravær» heter det i en artikkel med overskriften «Human-etikerne må snarest tone flagg». - «Vel-

8 Halvor Moxnes: Om Aage Haukens bok «Myten om Jesus eller

«Mange vil bli forferdet over å høre snakk om 'myte' i sammenheng med Jesus,» skriver professor Halvor Moxnes i denne anmeldelsen. I 1977 kom det ut en bok i England som vakte stor oppsikt, *The Myth of God Incarnate*. Her stilte en del engelske teologer spørsmålsteget ved om troen på inkarnasjonen var nødvendig for den kristne tro. Å betegne denne troen som en myte fikk straks andre teologer til å protestere med boken *The Truth of God Incarnate*.

Slik mener mange at det må være en motsetning mellom «myte» og «sannhet», at noe må være enten det ene eller det andre. Men «myte» må ikke nødvendigvis forstås på denne måten. De fleste religionsforskere vil se det anderledes. Den norske religionshistoriker Ludin Jansen sier at «myte i snever forstand er en fortelling med sikte på å levedegjøre den religiøse opplevelse i kulten» (Store Norske Leksikon 8, 426). Motivene for mytene kan gå igjen i ulike religioner, de handler om verdens skapelse, menneskenes tilblivelse osv. Det karakteristiske for jødisk-kristen religion

er at mytene blir historifisert: det er begivenheter med en historisk kjerne som blir tolket religiøst og gitt almen betydning. Denne religiøse tolkning blir selvfølgelig preget av sin tids kultur og verdensoppfatning. Det er dette som ligger bak Rudolf Bultmanns berømte program om avmytologisering: å avkle den urkristne forkynnelse dens tidsbestemte, mytiske form for å nå inn til det «egentlige» innhold.

Aage Haukens bok *Myten om Jesus* hører hverken sammen med Bultmann eller med de engelske teologer som stilte spørsmålsteget ved inkarnasjonen. Hans nærmeste forbilder

er katolske teologer som R. Brown og E. Schillebeeckx, og kanskje særlig J. R. Mackey, hvis bok *Jesus, the Man and the Myth*, (London, 1979) har et lignende opplegg. For Hauken er myte «en historie om en sannhet, selv om historien ikke behøver å være sann i bokstavelig forstand. . . . Med myte forstås med andre ord billedlig tale i konkret form, i form av bilder og historier», s. 10. «Myte» betyr den religiøse fortolkning de nytestamentlige forfattere har gitt av Jesu historie.

Hauken tror at disse tolkningene er sanne. Men samtidig er de tolkninger, bilder og symboler. I dette perspektivet

ger man utelukkende å satse på menneskets ideoende krefter, da må det da være andre og mer «matnyttige» oppgaver som ligger og venter enn å angripe kristendommen ved enhver given anledning . . .

I altfor lang tid har de bekjennende kristne og humanetikere ligget i skyttergravene. Skytset har vesentlig bestått av beskyldninger om intoleranse. Lite nyttig vil jeg si. Begge parter bør utvise stor forsiktighet her.»

THORALF RØDNES I AFTENPOSTEN

Økende religiøs intoleranse

Det er tendens til økende religiøs intoleranse i verden, hevder menneskerettighetsorganisasjonen Amnesty International i en rapport som nylig ble offentliggjort i London. I rapporten blir det nevnt 15 land i Afrika, Asia og Europa hvor medlemmer i forskjellige religionssamfunn blir utsatt for både fengsel, tortur og død på grunn av sin religiøse overbevisning.

Amnesty's liste over de 15 landene ser slik ut: Albania, Burundi, Bulgaria, Cuba, Egypt, Etiopia, Kina, Iran, Nepal, Pakistan, Romania, Sovjetunionen, Jugoslavia og Vietnam. Årsakene til forfølgelse av troende er forskjellige. Det er bare Albania som entydig har erklært seg som en ateistisk stat.

NØP

teologene som skapte Det nye testamentet))

9

Disiplene på vei til Emmaus - av Fra Bartolommeo

ligger det mange vil oppleve som det kritiske i Haukens bok.

Boken er bygget over et velkjent skjema innenfor bibel-

forskningen: Jesus forkynte ikke seg selv, men Guds rike. Etter oppstandelsen begynte de troende å forkynde Jesus. Hauken bruker denne innde-

lingen til å karakterisere de ulike mytene i Det nye testamente. I sin forkynnelse aktualiserte Jesus den gamle jødiske myten om Guds herre-

Muslimer brenner kirker i Nigeria

Fanatiske muslimer har brent 21 kirker i Nord-Nigeria som er en overveiende muslimsk region. For ytterligere å forverre situasjonen i området, har menighetene ikke fått tillatelse til å bygge opp igjen kirkene fordi mange av dem vil komme til å ligge «for nær moskéer.»

NØP/APS

Biskoper ber om borgerfred

De katolske biskoper i Zimbabwe ba de politiske myndigheter i landet å motarbeide vold i forbindelse med valget i mars. Helt siden Zimbabwe fikk sin uavhengighet fra Storbritannia i 1980, har det vært geriljavirksomhet av folk som er uenig med statsminister Mugabes regjering.

CATHOLIC HERALD

Falsk alarm - heldigvis

Westminster Cathedral måtte nylig evakueres på grunn av en alarm om gasslekasje. Westminster-katedralen er som kjent hovedkirke for alle katolikker i Storbritannia. Etter hurtigst mulig å ha slukket alle brennende lys forlot forsamlingen aftenmessen for så utenfor kirken å bli møtt av brannbiler og ambulanse. Hvoretter meldingen kom: falsk alarm.

CATHOLIC HERALD

10

dømme, om Gud som konge. Og mytene i den urkristne forkyndelse handler om Jesu gjenkomst, hans oppstandelse, unnfangelse og evige opphav, og deres betydning for de troende.

Myter er «troende fortolkning»

Haukens perspektiv er uvant og forfriskende i en norsk populærteologisk bok. Det bryter med den rasjonalisme som leser Bibelen som en historiebok eller en dogmesamling. Ved å snakke om myter som «troende fortolkning» får Hauken mye bedre fram det som er typisk for religiøst språk. Dermed blir Bibelen først og fremst et trosvitnesbyrd. Og det er Haukens styrke at han med bakgrunn i sin bok om Det gamle testamente viser hvilken betydning bilder og symboler fra Det gamle testamente har for det religiøse språk i Det nye testamente.

Men dette burde han ha utnyttet bedre til å forklare sitt perspektiv med «myte». Det hadde vært lettere for leserne å forstå dersom han hadde tatt utgangspunkt i skapelses- og syndefallsmytene i Det gamle testamente, som også spiller en rolle som bakgrunn for mytene i Det nye testamente.

Et annet problem er den store stoffrikdommen, som kan gjøre boken tung til tider. Den blir også komplisert ved at det store midtpartiet ikke er bygget opp rundt diskusjonen om myter. I stedet er det en beskrivelse av «teologene som skapte Det nye testamente», som er bokens undertittel. Her gir Hauken en innføring i innhold og tendens i Paulus' brev og de fire evangelier. Dermed har Hauken egentlig skrevet to bøker i en, noe som gjør at vinklingen på myte tildels forsvinner. Det er synd, for det er det mest spennende ved boken.

Økumenisk bibelforskning

Men til tross for disse komposisjonsmessige svakhetene har boken svært meget å gi for den som tar tid og arbeid til det. Hauken skriver ut fra grundig kjennskap til nyere forskning og har en god evne til konsentrerte og treffende karakteristikk.

Slik er boken også et eksempel på hvor internasjonal og økumenisk bibelforskningen er. Den viser spesielt hvilken rivende utvikling den katolske bibelforskning har gjennomgått. For to-tre tiår siden ville Haukens synspunkter vært regnet som meget radikale. Nå

er de akseptert av og tildels utarbeidet av kjente katolske bibelforskere som R. Brown og J. Fitzmyer. De teologiske forskjeller som eksisterer mellom protestantiske og katolske eksegeter, er ikke til hinder for et samarbeid, men kan tvert imot berike diskusjonen.

I denne sammenheng har jeg et par spørsmål til Haukens framstilling. Jeg er enig i hans beskrivelse av de urkristne forfattere som en mangfoldig gruppe som så ulikt på mange ting. De skrev i en tilblivelses-tid uten noen fast dogmatikk. Men nettopp på den bakgrunn stusser jeg over Haukens bruk av ordet «kirken», f.eks. i omtalen av Paulus som «kirkens talsmann», (s. 93). Ordet «kirken» i bestemt form virker for monolittisk. Det gir inntrykk av en fastere kirkeorganisasjon enn det som fantes på den tid ut fra Haukens egen beskrivelse av de nytestamentlige forfattere.

Framstillingen av Paulus pleier å være et testpunkt i forholdet mellom katolsk og protestantisk bibeltolkning. Men jeg har ikke mange innvendinger, selv om jeg synes at Hauken harmoniserer bildet av Paulus i brevene og i Apostelgjerningene for mye. Ellers synes jeg han gir treffende ka-

Rødt lys i Manila

Bar-piker og andre fra Manilas Røde Lampe område gikk i dekning nylig da 10.000 mennesker protesterte mot prostitusjon og umoral i hovedstaden. De marsjerende bar bilder av jomfru Maria og sang salmer forteller

CATHOLIC HERALD

Kirken i Kina

For første gang siden 1949 kunne kinesiske katolikker feire messen ved det kinesiske nyåret. Feiringen falt sammen med Askeonsdag, og det var ukedagen for «åpen kirke» - kinesiske katolske kirker er vanligvis lukket 6 av ukens 7 dager.

I den tidligere jesuittkirken i Shanghai er blyglassvinduerne som ble ødelagt av Den røde garde i 1972, nå kommet på plass igjen - d.v.s. de tidligere glassmosaikkvinduer fra Firenze er erstattet med kinesiske.

CATHOLIC HERALD

«Brant det ikke i hjertene våre, da han gikk der og talte til oss på veien og forklarte Skriftene for oss?» Lk. 24,32.

rakteristikker av Paulus og får fram spenningene i hans teologi.

Det sted der Hauken kommer virkelig til kort, er i omtalen av synden som «menneskenes hjelpeløshet», og når han sier at for Paulus står valget mellom to goder, Kristus eller Loven. Dette ser Hauken som Paulus' hovedproblem, (s. 90). Men dette kan ikke stemme.

Paulus opplevet ikke ved sin kallelelsesvisjon at han hadde valg mellom to goder. Tvert imot, da han kom inn under Kristi herredømme, viste livet under loven seg å være slaveri under synden. Det var så livsfarlig at det førte til døden. Paulus var ikke opptatt av om mennesket opprinnelig var godt, det avgjørende var at det som historisk vesen var fanget

under synden.

Dette viser en del av de spørsmål denne boken oppfordrer til. Andre vil ha andre spørsmål. I det hele tror jeg boken egner seg særlig godt til studiearbeid, gruppearbeid i menighetssammenheng, kurs o.l. Hauken har gjort våre kirker en stor tjeneste ved å formidle nyere bibelforskning på en god og inspirerende måte.

Bernard Durel: DEN UBEREGNELIGE KONGEN

«Er ikke du Messias?
Frels både deg selv og oss».

Lk. 23,40.

12

Hånfulle røster, et mektig kor. Kjenner vi ikke igjen de røstene? I teater, filmer og romaner møter vi slike rop - helt siden Ivan Karamazovs rop. Hvor ofte hender det ikke at noen vi snakker med utbryter: «Men hvordan kan den allmektige være så maktesløs og tillate så mye lidelse og urettferdighet?» Og de stemmene høres ikke bare utenfor, men selv i de troendes hjerter lyder de når prøvelsene blir for store eller kommer for tett: «Kan du ikke komme og gjøre noe for dine egne som rammes så hardt?» - Slike rop er ikke noe nytt i vår tid, men høres i hele Det gamle testamentet - særlig hos Job og i Davids salmer - og i Det nye testamentet.

I alle tider - kanskje spesielt i en tid som vår hvor vi er så vant til at noen kommer og ordner det ene eller andre for oss - fødes et slikt gudsbilde i menneskenes indre: en gud mennesket selv skaper etter sitt bilde. Vi kan kalle ham Den store fikseren - han som alltid skal være for hånden og utrette det menneskene ønsker av ham.

Også i evangeliene bor denne gud i menneskenes

hjerter, og gang på gang skuffes de over Jesu virksomhet og handlinger. «Skal vi vente på noen annen?», spør Johannes døperen. «Vi håpet han var den som skulle befri Israel», sier disiplene på vei til Emmaus. «Herre, er dette tiden, da du skal gjenreise riket for Israel?», spør disiplene ennå førti dager etter Jesu oppstandelse.

I forbindelse med røveren på korset sa en god venn av meg: «Jesus er en frelser som ikke frelser.» Det ligger mye i det. Jesus har jo selv mange ganger forsøkt å få oss til å forstå at det ikke kan være på noen annen måte fordi Gudsriket ikke kan være ett rike ved siden av alle andre menneskeriker. «Guds rikes ankomst kan ikke iakttas på den måten at man kan si: 'Se, her er det,' eller 'der har vi det'. For Guds rike er midt i blant dere!» (Luk. 17)

Alle de som står og titter og venter at det skal skje noe utenfor dem selv, at det skal «fikses» et rike for dem (for oss), de blir bare skuffet, sinte (som den første røveren) eller hånlige (som jødene). Men mens dette skjer - dengang eller i dag - blir Kristus konge i

det usynlige, uberegnelige - i en stakkars røvers hjerte. I likhet med Emmausdisiplene, som i hvert fall senere på kvelden kunne se bort fra sin egen nød, blir røveren plutselig grepet av den uskyldige Jesu lidelse. Den eldgamle grensen som stadig på nytt skiller mellom *mitt* og *ditt*, og som gjør at det fins mange riker, men intet Guds rike - denne grensen ble plutselig borte. Riket var *her*, og i stedet for skrik og hån hørt en bønn, en betingelsesløs bønn: «Jesus, husk på meg når du kommer i *ditt* rike!» Røveren krever ikke, utfordrer ikke. Om det fins noen som ikke er skyldig, så er det Jesus. Røveren ser det, fylles av medlidenhet, og i dette øyeblikk blir *hans* sak Jesu sak: «Sannelig, jeg sier deg: I dag skal du være med meg i Paradis.»

Jesus bekrefter med sitt ord det som allerede er skjedd. Over dette menneskets liv er han nå helt og holdent konge og herre. I det som ser ut som et totalt nederlag - de har begge to bare kort tid igjen av dette livet - blir Guds rike åpenbart (for den som har øyne, får se). Det vil si kjærlighetens rike, et rike som er fritt for krav og havepsyke. I denne

stund fullbyrdes det som Paulus forkynner for filippierne: «I sin ferd var han som et menneske; han fornedret seg selv og ble lydig til døden, ja, korssets død. Derfor har Gud opphøyet ham og gitt ham navnet over alle navn, for at hvert kne skal bøye seg i Jesu navn, i

himmelen, på jorden og under jorden . . . »

Det som begynte på Golgata og ble fullbragt der, og som fortøner seg som total maktesløshet, åpenbarer i virkeligheten en makt som ingen av denne verdens konger og

makthavere kommer til å få. En makt som seirer lengst nede i menneskenes dyp. Kjærlighetens makt som på kort tid forvandler en banditt til den første helgen. Ingenting av det som fremdeles skremmer, i oss og utenfor oss, kan til sist motstå denne makt. ●

Paven på ny reise

Den apostoliske nuntius i Bolivia, erkebiskop Alfia Rapisaldi, har erklært at Johannes paven vil besøke Bolivia under sitt neste besøk i reise til Latin-Amerika. Ingen dato ble oppgitt.

CATHOLIC HERALD

Gromyko i Vatikanet

Paven avbrøt nylig sin fastretrett for å møte den sovjetrussiske utenriksminister Andrei Gromyko. Forløbig er ingen opplysninger fra det private møte i Vatikanets bibliotek lekket ut.

Siste gang utenriksminister Gromyko besøkte Vatikanet var i januar 1979, en måned etter at den nye pave var valgt

CATHOLIC HERALD

Paven på reise igjen

I tiden 16.-21. mai i år vil paven besøke Belgia, opplyser den belgiske bispekonferanse. Paven vil besøke bl.a. Bryssel, Antwerpen og Leuven. Besøket i Belgia kommer etter pavens visitt til Nederland i tiden 11.-14. mai og Luxembourg 15.-16. mai

CATHOLIC HERALD

«Først når teologien taler om Gud på kvinners og menns vis, blir den fullt ut menneskelig,» skriver stasstipendiat Kari Elisabeth Børresen i denne anmeldelse av Rosemary Reuthers bok «Sexism and God-Talk. Towards a Feminist Theologi.» Feminist-teologi er et ord man stadig oftere støter på. Dette er en bok som hverken er mannsvridd eller kvinnevridd, hevder Børresen i denne presentasjonen av Rosemary R. Ruether - en teolog med både historisk forankring og samtidspolitisk sikte. I «Nytt om kvinneforskning» (nr. 1-85) har Børresen en mer utførlig omtale av Reuthers bok og øvrige forfatterskap.

Den amerikanske kvinneteolog Rosemary Ruether gjestet høsten 1984 skandinaviske universiteter, også Oslo. I Norge er hun kjent som redaktør av antologiene *Religion and Sexism* (1974) og *Woman of Spirit* (1979). Disse gir oversikt over menns kvinnesyn i jødisk-kristen tradisjon og viser kvinners alternative innsats. I 1983 utkom *Sexism and God-Talk*, ifølge undertittelen ingen teologisk *Summa*, men en «feminist theology». I 1985 kommer hennes *Womanguides: Texts for Feminist theology*, på samme forlag. Som de anførte samleverk, vil disse to være nyttige for idéfagene.

Ruether er opprinnelig idéhistoriker med doktoravhandling i patristikk. I tiden 1965-75 underviste hun på Howard University, Washington DC. Herfra deltok hun aktivt i borgerrettsbevegelsen, «black liberation» og frigjørings-teologi. Hennes «feminist theology» har altså både historisk forankring og samtidspolitisk sikte.

Ruether har en spesiell evne til å gi klare, sammenfattende fremstillinger, hvor man sjelden griper henne i feil. Det viser at hun bygger på grundige materialstudier. Nettopp derfor ville det være ønskelig om

hun kunne få anledning til å publisere mere dyptpløyende arbeider, som i høy grad trenges i kvinneteologi.

Siden 1975 er hun professor i teologi ved *Garrett-Evangelical Theological Seminary* i Evanston, Illinois. Det er betegnende at de fleste amerikanske kvinneteologer er ansatt ved protestantiske, interkonfesjonelle læresteder, selv om mange av dem er romersk-katolske. Hermed får ledende kvinneteologer som Elisabeth Schüssler Fiorenza og Rosemary Radford Ruether pioneroppgave i egen kirke, selv om de foreløpig er avskåret fra å bidra direkte til romersk-katolsk presteutdannelse.

Sexism and God-Talk bygger på forelesningsrekker fra 1980 og 1982 og er derfor noe løst oppbygget. Hovedemnet er samspillet mellom Gudsbegrep og menneskesyn. Her påviser Ruether jødisk-kristen androsentrisme, hvor mannen defineres som Gudbilledlig mønstermenneske, og Gud beskrives som mannubilledlig. Tradisjonell teologi er menns tale om Gud, basert på menns erfaring, ut fra patriarkalsk samfunnskontekst. Dette gjelder både skrift og tradisjon, i betydningen historisk skiftende skriftfortolkning. An-

Erkebiskop Dermot Ryan er død

For kort tid siden døde Dr. Dermot Ryan, tidligere erkebiskop av Dublin, i en alder av 60 år. Budskapet ble mottatt med vemod både i Roma og Dublin. Dr. Ryan hadde oppnådd en høyere kirkelig stilling enn noen annen irlender. Ifølge Catholic Herald var han på tale som kardinal, og som mulig etterfølger av pave Johannes Paul II.

Lønnstariffproblemer også i Vatikanet

Legfolk som er ansatt i Vatikanstaten er misfornøyd med både lønn og lønnsystem.

For øyeblikket er situasjonen den at det eksisterer 45 ulike lønnsordninger for de 1800 legansatte i Vatikanet. En brann-

mann som har en likeverdig stilling med f.eks. en lønnstager i museet, kan ha ulik status når det gjelder lønn, sosiale trygder og pensjon. Derfor er det ønskelig med et mer enhetlig system for lønn og andre ytelser.

CATHOLIC HERALD

ther - kirkemor blant kirkefedrene

15

drosentrismens sammenbrudd i vår kulturkrets medfører følgende en omveltning av gjeldende symbolikk og doktriner for å skape ny *God-Talk* på bakgrunn av kvinners og menns erfaring.

Ruether's egen «feminist theology» tar utgangspunkt i jødisk-kristen tradisjon, men lar seg ikke ensidig begrense av denne. Hun trekker inn både før-bibelske og ikke-kristne elementer, likeledes knytter hun an til politisk tenkning fra 1600-tallet og fremover. Hovedprinsippet er likevel bibelsk, hun kaller det «prophetic principle». Her setter hun profetisme inn i samtidig frigjøringssteologisk perspektiv, som «God's defense and vindication of the oppressed».

Reuther's rettesnor er hva jeg kaller *sola pars scripturae*, ikke skriften alene, men del av skriften, applisert på en tidsbestemt politisk situasjon. Dette er forståelig ut fra hennes amerikanske bakgrunn, men jeg ser en slik fremgangsmåte som klart begrenset. Riktignok kan liberasjons-Jesus forsvare sin plass i teologihistorien på linje med annen inkulturert kristologi: senantikens verdenshersker, middelalderens pasjonsfigur, barok-

kens Jesu-Hjerte og opplysningstidens moralist.

Jeg stiller meg skeptisk til politisert «feminist theology» fordi jeg anser denne angrepsvinkel for ensidig - både i tid og rom. Kvinneteologi representerer etter mitt skjønn en mere grunnleggende utfordring i kristendommens historie.

Jeg savner derfor, hos Ruether kanskje mindre enn hos mange andre kvinneteologer, en hermeneutisk diskusjon: hvorledes kan vi som kvinner, håndtere det androsentriske samsvar mellom skrift og tradisjon?

Rosemary Ruether er «kirkemor» i den forstand at hun

ubestværet tar sin plass i kirkefedrenes tradisjonshistoriske sammenheng. Hun deler deres intensjon: å formulere Kristusbudskapet i samtidens sprog. Hun har, som kirkefedrene, en optimistisk teologisk antropologi, hvor menneskehetens historie er ledd i Guds *oikonomia*, en dynamisk prosess fra skapelse til frelsesverk. Reuther's åpenbaringsbegrep er likeledes patristisk, i skriften taler Gud på en for mennesker fattbar måte. Eller, som det meget adekvat heter i et rabbinisk ordtak: «Skriftene taler Adams sprog.» Tradisjon er ikke ren overlevering, men nyskapende skrifttolkning. Den er følgelig bestemt av skiftende tiders historiske kontekst. I vår situasjon må teologien også tale Evas sprog!

På bakgrunn av denne matristiske tenkning hos Ruether, ville det etter min mening være vel så fruktbart for henne å formulere ny *God-Talk* i tradisjonsdynamisk perspektiv. Hermed vil kvinneteologien finne sin plass i frelseshistorisk sammenheng, som menneskelig tale om Gud, under den hellige Ånds ledelse. En slik «feminist theology» vil anfekte det mannsvridde «*establishment*» på en mer konstruktiv måte.

På et par viktige punkter er

Status og erfaringer 20 år etter konsilet

Paven har i anledning av 20-års dagen for Det 2. Vatikan-konsils avslutning innkalt til en ekstraordinær bispesynode i Roma fra 25. november til 8. desember.

Hensikten med denne ekstraordinære synode, hvor formennene for alle bispekonferansene skal delta, er å utveksle erfaringer og informasjon om gjennomføringen av Det

2. Vatikan-konsils vedtak. Pavens innkallelse til synoden fant sted nøyaktig 26 år etter at Johannes XXIII bebudet Det 2. Vatikan-konsil og i den samme kirke, St. Pauls kirke utenfor murene.

Også patriarkene og erkebiskopene fra de orientalske kirker som er forenet med Roma, skal delta i synoden. I sin tale i forbindelse med innkallelsen pekte paven på at Det 2. Vatikan-konsil nå som før er fundamentet for den katolske kirkes liv og for dens dialog på

alle plan med verden. Paven deltok selv i konsilet, som under hele hans pontifikat alltid «har vært det faste utgangspunkt for alle pastorale handlinger.»

Paven tillegger den forestående bispesynode meget stor betydning på terskelen til det tredje årtusen. Han forsikrer at kirken sammen med alle mennesker vil vandre ad den vei Det 2. Vatikan-konsil anviste.

KATOLSK ORIENTERING

16

Ruether's kvinneteologiske kritikk ikke tilstrekkelig klartskuede. Hun hevder at kristen tradisjon «never went so far as to completely deny women's participation in the image of God.» (s. 94). Det medfører dessverre ikke riktighet. Har hun glemt Paulus' fortolkning av Adams primære skapelse i 1. Kor. 11,7? Denne tekst ble av kirkefedrene oppfattet som eksplisitt benektelse av kvinners Gudbilledlighet, en lære som var normgivende helt til 400-tallet. Gjennom den såkalte Ambrosiaster (slutten av 4. årh.) levet mannens eksklusive *imago Dei* videre i tidlig middelalder og fikk ved Gratians dekret (ca. 1146) innpass i kirkeretten. Her ble læren brukt til å begrunne kvinners Gudgitte underordning i kirke og samfunn. Argumentet forsvant først med den nye *Codex Iuris Canonici* fra 1917!

Når vi i dag som en selvfølge tolker 1. Mos. 1, 26-27 b i betydningen av at kvinner og menn er skapt i Guds bilde, bygger vi på tradisjonen fra et par «feministiske» kirkefedre, som i denne sammenheng bør påskjønes. Ifølge mitt materiale er Clemens av Alexandria (død før 215) den første som knytter kjønnsdifferensie-

1965: «Dagbladets» Hammarlund tar spøkefullt på et kinkig problem.

ringen i 1,27 b: «mannlig og kvinnelig skapte han dem,» til Gudbilledlighetsteksten i 1, 26-27 a. Denne tolkes ellers i tilknytning til Adams skapelse i 1. Mos. 2,7, med implisitt forutsetning av at *han* er Gudlik, Eva ikke. Clemens ignorerer 1. Kor. 11,7 og støtter seg til Gal. 3,28: «det er ikke mannlig og kvinnelig.» Hermed definerer han menneskelig Gudlighet som en fornuftmessig og moralsk kvalitet, knyttet til den ulegemlige, aseksuelle sjel. Følgelig er også kvinner Gudbilledlige, i og med at kvinnelighet er en ren kroppslig egenskap. Clemens oppgir altså ikke det selvsagte premiss i jødisk-kristen tradisjon, nem-

lig at guddommelighet og kvinnelighet er inkommensurable.

Reuther's Augustin-sitat (side 95) må forstås i denne sammenheng. Med utgangspunkt i Clemens' inklusive tolkning av 1. Mos. 1, 26-27 b, er han den første kirkefar som direkte «går løs på» 1. Kor. 11,7: «En mann derimot skal ikke dekke sitt hode, for han er Guds bilde og ære, men kvinnen er mannens ære.» Augustin nøytraliserer Paulus ved hjelp av allergorisk eksegese: den Gudlike mann symboliserer sjelens høyere del, skapt i Guds bilde, mens kvinnen symboliserer sjelens lavere, ikke gudlike del. Denne løsning betyr at kvinnen som menneske, har begge sjelsdeler, følgelig er også hun skapt i Guds bilde, men som underordnet kvinne, kan hun ikke symbolisere sin egen Gudbilledlighet. Dette resonnement har logisk sett ikke noe med Evas rolle i syndefallet å gjøre, slik Ruether synes å mene. Tvert imot bygger Augustin her på det klare premiss i jødisk-kristen tradisjon: patriarkalsk kjønnshierarki er Gudvillet skaperordning.

Først i den kommende verden realiseres frelsens likeverd fullt ut. Når Clemens og Au-

Baptister til verdenskonferanse

Mellom annen og syvende juli i år blir det tett med baptister i Los Angeles, California. Da samles baptister fra alle verdenshjørner til den femtende verdenskonferansen. Mottoet denne gang er «Ut av mørket til lyset fra Kristus.» Blant de mange tusen deltakere møter også evangelisten Billy Graham og tidligere president Jimmy Carter. NØP

Dr. Machete - katolikk og politiker

Det sosialdemokratiske parti i Portugal har valgt dr. Rui Machete som sin nye leder. Dr. Machete har siden 1981 vært i eksekutivkomiteen for den katolske Fred og Rettsferd kommisjon i Portugal.

CATHOLIC HERALD

Malta og katolske skoler

Det ble nylig satt i gang en innsamling i alle kirkene på Malta for å opprettholde de 74 katolske skolene på øya. Den sosialistiske regjeringen på Malta er mot privatskoler.

CATHOLIC HERALD

17

gustins aseksuelle *imago Dei* - definisjon blir enerådende fra høymiddelalderen, rokkes derfor ikke kirkens institusjonelle «apartheid» for kvinner av den grunn.

Ruether's mariologi er noe flytende. Det er viktig å være klar over at læren om Maria oppstår i sammenheng med at mannen alene er Gudbilledlig. I typologien er Adam forbilde på den kommende Kristus, mens Maria/kirken er den nye Eva. Hermed transponeres skapergitt kjønns hierarki til frelsesordningen hvor menneskehetens Gudsavhengighet fremstilles kvinnebilledlig. Mariaskikkelsen er altså en patriarkalsk projeksjon *par excellence*, symbolikken blir meningsløs uten androsentrisk forankring. Følgelig kan Maria ikke brukes som modell for kvinners frigjøring. Jeg vil benytte anledningen til å advare mot feministisk bruk av mariologi, som Ruether ikke helt gjennomskuer, jfr. hennes bok *Mary, the Feminine Face of the Church* (1977). Maria glir her gradvis over i den divine sfære som normalteologien nettopp avgrenser henne fra.

Poenget med Mariadogmene er at Maria i utgangspunktet er underlagt menneskelivets vilkår, som unnfang-

else og død. Derfor utvikles læren om guddommelig inngripen for å hindre arvesynds-overføring og kroppslig forråtnelse. Når Ruether sier at: «From this it follows that she could not have really died,» så er det feilaktig. Pius XII skal visstnok ha hatt denne oppfatning, men her overskrider han rettroenhetens grenser! *Assumptio*-dogmets innhold er en foregripende, legemlig oppstandelse, slik at Maria straks etter døden kan innta sin himmelske plass.

Rosemary Ruether vil skape en *God-Talk* ut fra kvinnelig erfaring. Først når teologien taler om Gud på kvinners og menns sprog, blir den fullt ut menneskelig. I dette helhetlige perspektiv gir hun en adekvat kritikk av kvinnevridd «feminist theology», slik den representeres av Mary Daly. Her er menn ansett som onde, i en slags ny, gnostisk dualisme. Man kan trekke parallell til vulgærtradisjonens sammenblanding av androsentrisme og misogyni, hvor kvinnehat forsterker patriarkalsk undertrykkelse. Ruether avviser også gudinnebevegelsens kvinnelige Gudssurrogater. Hun viser at man ikke kan gjenopplive døde modergudinner, som - hvis de har eksistert - var til-

passet andre kulturer enn vår.

Kristendommens teologiske kjønnsroller kan derimot oppheves ved å beskrive Gud både med kvinnelige og mannlige metaforer. I moderne teologisk antropologi er Augustins aseksuelle feminisme avløst av helhetlig *imago Dei*-definisjon, hvor kvinner og menn ikke lenger spaltes mellom Gudbilledlighet og kjønnsdifferensiering. Interaksjon mellom Gudsbegrep og menneskesyn fører da til at Gud må fremstilles både som kvinnebilledlig og mann billedlig, men her er det nødvendig å korrigere patriarkalske kjønnsmodeller. Det gjør Rosemary Ruether i sin *God-Talk*, uten *Sexism*, den er hverken mannsvridd eller kvinnevridd. Les selv!

Rosemary Radford Ruether
Sexism and God-Talk.
Towards a Feminist Theology.
London 1983 (SCM Press).

Malcolm Muggeridge om
tvilsom vitenskap

Den kjente katolske skribent og kringkastingsmann Malcolm Muggeridge (England) uttalte nylig at mange utviklingstendenser innenfor moderne medisin er «alvorlige og skremmende».

Muggeridge tok til orde mot «surrogatmo-

dre» og genetisk eksperimentering og transplantasjon av organer fra dyr til mennesker.

I dag prøver vitenskapsmannen - legen - å forme sitt eget og andres liv for å finne livets hemmelighet, uttalte Malcolm Muggeridge - uten å søke til dybdene i livets mysterium.

CATHOLIC HERALD

Arbeidet for kristen enhet i
England

Enhet mellom de kristne kirkene i England er målet for en kampanje som nylig er innledet. Innen 1987 håper de mer enn 20 ulike kirkesamfunnene som deltar i prosjektet, å kunne komme frem til en felles plattform som kan brukes for å bli en enhetlig kirke, melder

18

Elin Liseth:

BEGREPSFORVIRRING

Bjørn M. Bliksrud har i St. Olav nr. 2, -85, en artikkel hvor han etter min mening blander sammen begreper i så stor grad at jeg føler trang til å ta til motmæle.

Bliksrud hevder at der finnes tre kategorier drap:

- I. det overlagte drap av et menneske,
- II. drap av mennesker som representerer noe man hater, og
- III. det uaktsomme drap.

For det første er jeg ikke helt enig i en slik inndeling - jeg mener at kategori II hører inn under en av de to andre. Enten er man bevisst at man dreper, eller så er man det ikke. Jeg kan godt gå med på at drap kan skje uaktsomt, slik Bliksrud nevner eksempler på. Derksom en handling ikke er utført i den hensikt å drepe, kan man etter min mening finne tilgivelse for drapet. Det står likevel klart at et menneske er drept. Fakta er fakta.

Når Bliksrud setter eutanasi inn under kategorien uaktsomt drap, undrer jeg meg på

om han vet hva han snakker om. Eutanasi innebærer en bevisst handling. Selv om hensikten og beveggrunnene for noens vedkommende kan være høyverdige, (f.eks. forkortelse av umenneskelige lidelser), så er eutanasi en bevisst handling som utføres av en ansvarlig person i den hensikt å drepe. Dersom noen hevder at handlingen eutanasi er uaktsom, d.v.s. at man ikke egentlig har til hensikt å drepe, da snakker man ikke lenger om eutanasi. Eutanasi er utledet fra gresk: *evthanasia* = lett og død og brukes på godt norsk i betydningen *barmhjertighetsdrap*.

Enhver bevisst handling innebærer også ansvar for handlingen. Det vil si at jeg er rede til, og villig til, å betale omkostningene av min handling.

Ut fra ovennevnte tankegang, er det heller ikke mulig for meg å være enig med Bliksrud når han setter fosterfordrivelse i kategorien uaktsomt drap. Tror Bliksrud kanskje at man slipper å drepe når man fosterfordriver? Her snakker vi ikke om fordrivelse fra Edens have. Her snakker vi dessverre om drap.

Hva vet Bliksrud om kvinners hat?

Mange års erfaring som

sykepleier, har gitt meg innsikt i noen av de tanker og problemer som en abortsøkende kvinne sliter med. Jeg vil ikke være hovmodig og hevde at jeg forstår fullt ut, men denne min lille innsikt, har likevel latt meg ane at, dessverre, det lille fosteret *kan* hates.

Ja, hva vet vi om hat? Hater soldaten sin bror ved den andre siden av bajonetten? Hater soldaten den ukjente bestemor som går der nede med sitt barnebarn og er hans bombemål?

Jeg vil våge å svare at soldaten kan *velge* å hate, og han kan *velge* å la være.

Han må før eller siden ta et annet valg: Skal han drepe eller skal han ikke? Det er umoralsk å ikke stille seg dette spørsmål med den begrunnelse at moderne krigføring ikke stiller soldaten i nærheten av og innen synsvidde av offer eller motstander. Hans valg er bestemmende for hans handling. Det er mulig at han har overordnede prinsipper som «rettferdiggjør» hans handling. Ikke fortell meg at Norge ønsker å ha soldater som ikke er seg bevisst hva de gjør og ikke har valgmulighet. Valget *må* han treffe den dagen han velger å være soldat. De formildende omstendigheter er vi

avisen Church Times.

Startskuddet for kampanjen kom etter at 40 kirkeledere hadde vært samlet for å diskutere hvordan de kunne rive ned barrierene mellom kirkene. På møtet deltok representanter fra så forskjellige kirker som Den romersk-katolske, Metodistene og Den afrikanske episkopale kirke. NØP

All fornuft tilsier . . .

Våre største problemer skyldes overflod og sløsing. Vårt økende overforbruk peker mot en katastrofe også for våre etterkommere.

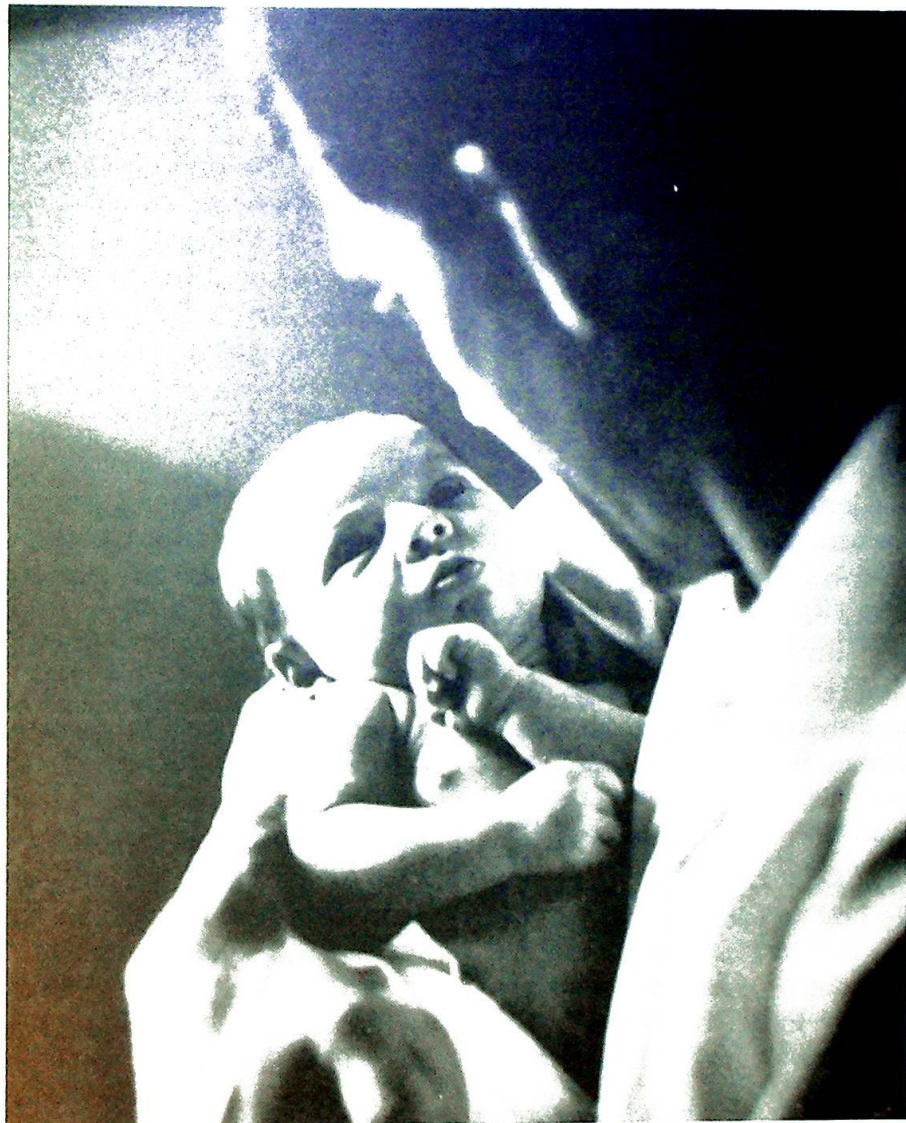
Likevel har vi som mål å øke forbruket! I en verden hvor flertallet lider nød, finnes det viktigere ting å bruke produksjonsinnsatsen til enn luksus, mote- og prestisjevarer. All

fornuft tilsier at vi må satse på andre verdier enn de materielle, hvis dagens og fremtidens problemer skal kunne løses. Dermed kan vi også skape et sunnere samfunn hos oss: et samfunn hvor stress, konkurranse og tingbegjær kan erstattes av naturlig livsopplevelse og omsorg for våre vanskeligstilte.

FOLKEVETT

I ABORTSAKEN

19

enige om. Norge må ha et for-svar. Men ingen som bevisst dreper, uansett hvor, hvordan, eller hvorfor, er uten ansvar for handlingen.

Jeg er enig med Bliksrud når han hevder at abort må sees i en vid sammenheng - og alltid

vil være et dilemma. Mange omstendigheter i den abortsøkendes liv kan være dypt tragiske. Men før eller siden må den abortsøkede kvinnen ta et valg. Helsepersonalet må også treffe sine valg.

Man kan beklage at valget

er gitt kvinnen. Jeg gjør det ikke. Jeg vil hevde at det er kvinnens rett til selv å bære ansvaret for sine handlinger. Det er å nedvurdere kvinnen å hevde at hun ikke kan ta valg eller bære konsekvensene av valget.

Kirken har etter min mening et helt riktig og konsekvent syn på abort. Et drap er et drap. Abort er og blir drap selv om man kaller det noe annet.

Bliksrud hevder at kristendommen neppe er tjent med at vanlige mennesker utropes til mordere. Dersom han med dette mener at vi kristne ikke skal dømme våre medmennesker, så kan jeg være hjertens enig. Men det spørres om Kirken er tjent med å tåkelegge i stedet for å opplyse. Jeg har så stor tiltro til Kirkens ledelse at den gjør det nødvendige opplysningsarbeid som skal til for at dens medlemmer kan treffe riktige valg i livet.

Kirken er jo oss alle. Kirken må etter min mening bestå av våkne menn og kvinner som sier klart fra om rett og galt, og som står for sine meninger og handlinger.

Det var å ønske at vi ikke hadde krig.

Det var å ønske at vi alle sier ja til livet. ●

Claudels «Lidelsens vei» i Helgerud Kirke
Langfredag fremføres Paul Caludels «Lidelsens vei» (i Truls Winthers oversettelse) i Helgerud Kirke i Bærum. Opplesning ved Brett Borgen. Organisten Bjørnar Robertsen fremfører Marcel Duprés verk «De la croix».

Prestevigsel i Oslo
Palmelørdag kl. 11 blir Joseph Hoang-Vinh vigslert til prest i St. Olav Domkirke i Oslo.
Joseph Hoang-Vinh er født i Vietnam i 1958, han forlot landet som båtflyktning i 1979. Etter noen måneder i Singapor, kom han til Norge. Siden høsten 1981 har han studert teologi i Roma, og Palmelørdag vigslert han altså til prest innen 15. april 1985.

Utdanningsfondet for katolsk ungdom
Norges Katolske Kvinneforbund skal i 1985 dele ut renter av Utdanningsfondet. Rentene skal ifølge statuttene brukes til støtte for katolske barn og unges religiøse opplæring og skal fortrinnsvis tildeles enkeltpersoner.
Søknad om tildeling av rentene sendes NKKF v/formann Aimée Wedset, Wilh. Færdensv. 2 A, 0361 Oslo 3 innen 15. april 1985.

20 Marie Louise Pettersen:

SEIERSTEGNET

«Ørene er ikke frommere enn øynene - vi trenger dem begge.»

Dette lille sitatet fra innledningen til boken «Seierstegnet» henviser til utgiverens anliggende: å fremme forståelsen av ikonkunsten, med eksempel i Søråkerikonet, malt av Robert de Caluwé.

Vår kristne tro næres ikke bare av det skrevne og det talte ord. Vårt sinn lar seg kanskje i enda større grad påvirke av det vi mottar gjennom bilder. Vi formes avgjort av de inntrykk som øyet formidler.

Ordet er blitt kjød, et menneske synlig for våre øyne, en person som kan fremstilles billedlig. Det vil ikke si at alle «fromme bilder» har like stor utstråling. Det hender at disse forteller mer om kunstnerens personlighet, fantasi eller livstolkning enn om Kristus selv. Ikonkunsten derimot, slik Den ortodokse kirke har tatt den i sin tjeneste, er en objektiv kunststart. Et ikon er malt etter meget strenge regler. Hvert uttrykk, hver linje og hver farge har sin betydning, og spesielle trekk, som det omvendte perspektiv og fravær av all optisk dybdevirkning, har

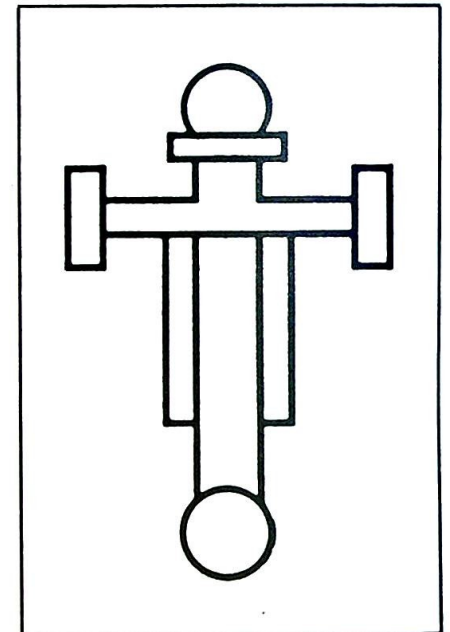
som mål «å skildre den hellige historie i himmelsk perspektiv.»

Dette stiller store krav til ikonmaleren. Han kan ikke være istand til å formidle de verdier et ekte ikon bør avspeile uten å arbeide under meditasjon, bønn og tilbedelse. På den annen side stilles det også krav til den som med utbytte vil bruke et ikon som meditasjonsbilde. Et ikon må betraktes lenge og i konsentrasjon før kunstverket så å si trekker en inn i sin verdiverden.

Boken har en fin og interessant innledning om ikonkunsten og henviser også til Aasmund Brynildsens kapittel om ikoner i boken «Det nye hjerte».

Robert de Caluwé - forteller utgiverne - er en av vår tids fornyere av ikonkunsten, «den udelte kirkes synlige form for tilbedelse». Han er nederlander av fødsel og er nå bosatt ikke langt fra Helsinki. Her har han bygget opp et økumenisk senter hvor det også blir gitt undervisning i ikonmaling.

Fader Roberts betydeligste verk er «Seierstegnet» eller Søråkerikonet, som har den imponerende størrelse 270 x 170 cm. Den korsfestede Kristus troner i sentrum som

Omriss av det store Søråkerikonet (270 x 170 cm) - korset i sentrum er innrammet av bilder som fremstiller Jesu forsoningsverk.

seiersherre. Korset er innrammet av en rekke bilder som fremstiller Jesu forsoningsverk fra nattverdsalen til oppstandelsen.

I boken er hvert av disse bildene gjengitt for seg - fulgt av en meditasjonstekst, en bønn og en beslutning for det daglige liv. Meditasjonstekstene er av en kvalitet som gjør at de tåler å sammenstilles med et ikon. De har en kort, klar og usentimental form og lar lovprisning og tilbedelse komme til uttrykk, slik at det kan bli som en vekselvirkning mellom

Redaksjonen ber om overbærenhet

med evt. uregelmessigheter i forbindelse med utsendelsen av bladet og mangel på ajourføring av adresser og abonnentlister. Det skyldes langvarig sykdom blant kontorpersonalet - som totalt teller én - tydeligvis ganske uunnværlig - person.

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES 2. til 9. juli 1985

8 dagers flyreise med full pensjon
Kastrup/Lourdes tur/retur.
Pris på hotel dkr. 4950,-
Særpris for syge og handicappede på
«Accueil» dkr. 4500,-
Læger, sygeplejepersonale medfølger.
Valfartspræst: Pater Per WAAGØ, O.M.I.
Program & tilmeldelser:
VALFARTSKOMITEEN
Barsehøj 25, DK.2900 HELLERUP

21

ord og bilde. «Vi trenger dem begge.»

«Seierstegnet» taler overbevisende om at meditasjon - i kristen forstand - er noe mer og langt dypere enn en avspenningsmetode eller en vei til å «finne seg selv». Kristen meditasjon er Kristus-sentrert, den søker fordypelse i Ham som er vårt urbilde, og som er kommet for å gjenopprette i oss det bilde vi opprinnelig ble skapt i.

Utgiverne av denne boken har gitt oss en verdifull veileder i meditasjon. Ikke minst i fastetiden kan den være en god hjelp til å følge Kristus på hans korsvei inntil oppstandelsens seier. Det er i det hele tatt en meget vakker bok både hva bilder, utstyr og innhold angår.

Tekstene er oversatt fra svensk til godt norsk av Lise Vislie Jor.

Martin Lønnebo
Bertil Werkström
Seierstegnet
Verbum Forlag 1984

PASTORAL UTFORDRING

I en artikkel med titelen «Kasualia - det sted der folkekirken lever» (Kirke og Kultur, nr. 9-84) skriver Karl Hafstad, sogneprest i Glemmen, bl.a.:

«At casualia er det sted hvor folkekirken lever, har i de siste desennier i stigende grad vært en såre anfetket tese. Spørsmålet om Kirkens praksis i møte med mennesker ved korsveiene er blitt en hodepine i alle folkekirker - i Skandinavia, i den evangeliske kirke i Tyskland, i den katolske kirke i Østerrike og Syd-Tyskland, i den anglikanske kirke, i den katolske kirke i England. En voksende litteratur om emnet forteller dette...

Det går imidlertid an å beskjefte seg med de svære problemer folkekirken står i med sin kasualiapraksis, se vanskelighetene i øynene og antyde veier for sjelesorg i denne situasjon, uten å havne i utopier og virkelighetsfjernhet. Det viser den katolske pastoralteolog Paul Michael Zulehner med sitt grunnsolide arbeid «Heirat - Geburt - Tod. Eine Pastoral zu den Lebenswenden», utkommet på Herder Verlag, Wien, 1981. Zulehner er østerriker og p.t. professor i Pastoralteologi ved den teologiske høyskole i Passau i Vest-Tyskland, like ved den østerrikske grense. Med vanlig tysk beskjedenhet karakteriserer han sin bok på 280 store, tette sider som et «fragment». Et fremstøt i nytt land kan ikke kreve å være noe mer, heter det i forordet. Nytt i denne studie er spesielt forsøket på å bringe humanvitenskapene og pastoralteologien i

samtale med hverandre. I sin bok gjør han da også bruk av vidtfavnende sosiologiske kartlegginger både på evangelisk og katolsk kirke-mark....

Zulehner lanserer et nytt begrep: «Auswahlchristen» - utvalgskristne, dvs. kristne som velger ut enkelte tjenester fra Kirkens side, men som stiller seg mer eller mindre avvisende til andre deler av Kirkens trosgods og verdier....

Han hevder at de kristne kirker står overfor en uhyre, kirkehistorisk enestående utfordring. Men like dramatisk som utfordringen er for Kirken, like apatisk finner han Kirkens reaksjon på denne utfordring. Dens sjelesorg bruker en lest fra en svunnen tid og sikter for det meste på dem som allerede er omvendt fra før. Derfor slynger han ut en sats som han har satt som motto for sitt arbeid: «Det er en graverende feil ved sjelesorgen om bare de blir omvendt, som allerede er omvendt.» Derfor har han skrevet en bok som sikter på sjelesorg både for de utvalgskristne og for Kirkens tjenere som daglig står midt i problemene, og som møter de utvalgskristne ved livets korsveier. Og her stilles krav til menighetene: uten menigheter som er åpne, mottagende, i stand til å kommunisere, innsatsglade, kan sjelesorgen overfor de utvalgskristne vanskelig lykkes...

Mon ikke Evangeliet - som er for alle - henviser menighetenes og prestenes kjærlighetsevne og krefter til større engasjement nettopp i møtet med mennesker ved korsveiene.» ●

RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

TRENGER
DU TRYKKSAKER?

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen ^{a/s}

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05
Alltid telefonvakt

22

 CARITAS NORGE
I N F O R M E R E R

Fasteaksjonen 1985

I Latin-Amerika lever millioner av barn som er berøvet de mest elementære menneskerettigheter: et hjem, omsorg, skolegang. I Brasil alene er det minst 30 millioner slike barn, går det frem av en rapport som ble offentliggjort i juli 1984 av barnevernsdommerne i landet! Og det er ikke bare gategutter det dreier seg om. Tallet på piker som har gaten som arbeidssted og eneste hjem, øker stadig, selv om pikene ikke gjør like mye av seg i gatebildet.

Det er de vanskelige sosiale og økonomiske forholdene i denne delen av verden som fører til så store problemer for enkeltmennesket og familiene. Dersom vi erkjenner at problemene er et resultat av urettferdige strukturer, er vi som kristne forpliktet til å prøve å gjøre noe for å hjelpe dem som lider under denne uretten.

Spør vi norske barn hva de ønsker seg aller mest, hender det ofte at de sikter så høyt at

en stakkars mor eller far ikke vet sin arme råd! Spør vi gatebarna i Latin-Amerikas storbyer hva de aller helst vil ha, er svarene gjerne: et varmt måltid, et par sko, nye bukser, en far de aldri har kjent, en sjanse til å få lære noe.

Gjennom årets Fasteaksjon kommer *noen* av disse barna til å få sitt høyeste ønske oppfylt. Det er uråd å hjelpe alle, men *noen* vil få oppleve at de kan spise seg mette, selv om de ikke greide å selge nok tyggegummi den dagen, selv om det ikke var mange som ville ha skoene sine pusset akkurat da! Andre vil få lære å lese og skrive, slik at håpet om en lysere fremtid blir vekket hos dem.

Benytt postgiro 2 02 08 81
eller bankgiro 1609.04.21569

Katolsk flertall i Latvia?

Det er godt at «St. Olav» fra tid til annen bringer stoff fra de baltiske land - Nordens glemte naboer på den andre siden av Østersjøen. Imidlertid må jeg dra i tvil en påstand i artikkelen «Religionens rolle i de baltiske land» (nr. 2 - 1985), nemlig den at det skal være et lite katolsk flertall i Latvia (Lettland).

I mellomkrigstiden, Baltikums selvstendighetstid, regnet man med at ca. 25 % av Latvias innbyggere var katolikker. Den katolske befolkning var særlig konsentrert i landets sørøstlige del, Latgale. Et flertall, om enn knapt, tilhørte den evangelisk-lutherske kirke.

Den annen verdenskrig med sine mange omveltninger førte til en flyktningestrøm fra de baltiske land, og et seksifret antall latviere slo seg ned i Vesten. En mengde andre ble deportert til fjerne strøk av Stalins store rike, og snart begynte en storstilt innvandring av russere til Baltikum, aller mest til Latvia. Resultatet ble en stadig uttynning av den innfødte befolkning. I 1970 var bare 57 % av Latvias befolkning latvisk, i hovedstaden Riga bare 40 %.

Russerne er stort sett ikke katolikker, og det er bare å konstatere at det katolske innslag blant Latvias innbyggere så langt fra å være et flertall, er redusert fra de tidligere 25 % til ca. 10 %. «Annuaro Pontificio (Vatikanets årbok) 1981» oppgir antallet katolikker til 245.000 av et samlet folketall på 2.5 millioner, altså knappe 10 %.

Hans Marius Trøseid

Påsegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyvein 17, Stabekk

- Palmelørdag: kl. 17.45 *Messe (eng/norsk)*
Palmesøndag: kl. 10.45 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon.*
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse. Tilbedelse til kl. 22.00*
Langfredag: kl. 15.00 *Korsveiardakt*
kl. 19.00 *Pasjonsgudstjeneste.*
Påskeaften: kl. 22.00 *Vigiliemesse*
1. Påskedag: kl. 10.45 *Høymesse*
2. Påskedag: kl. 10.45 *Sangmesse*

BERGEN

Vår Frue kirke, Helleveien

- Palmesøndag: kl. 9.30
Skjærtorsdag: kl. 16.00 *Messe*
Langfredag: kl. 12.00 *Korsveiardakt*
1. Påskedag: kl. 9.30 *Messe*
2. Påskedag: kl. 9.30 *Messe*

St. Pauls kirke, Christiesgt. 16

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel*
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse med tilbedelse til kl. 22.00*
Langfredag: kl. 15.00 *Gudstjeneste*
Påskeaften: kl. 20.00 *Høymesse*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe*

DRAMMEN

St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Palmevigsel i foreningslokalet*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Aftenmesse til minne om Herrens nattverd. Tilbedelse etterpå.*
Langfredag: kl. 15.00 *Herrens lidelseshistorie; Korsets hyldning og Kommunion*
Påskevigilien: kl. 23.00 *Vigslingen av ilden og påskelyset. Velsignelsen av vannet og fornyelse av dåpspakten. Høymesse.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Familiegudstjeneste.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Norsk-vietnamesisk høymesse ved den ny-ordinerte prest Joseph Ving Hoang*
kl. 16.00 *Messe på Kongsberg: Falkevn. 12 A*

LILLESTRØM

St. Magnus kirken, Romeriksgt. 1

- Palmesøndag: kl. 9.00 *Ottemesse*
kl. 10.30 *Palmevigsel, prosesjon og høymesse*
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse*
Langfredag: kl. 15.00 *Pasjonsgudstjeneste*
Påskeaften: kl. 21.00 *Vigsel av påskelyset og døpevannet. Fornyelse av dåpsløftet.*
1. Påskedag: kl. 10.30 *Høymesse*
2. Påskedag: kl. 10.30 *Messe*

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersveien 1

- Palmesøndag: kl. 9.30 *Messe*
kl. 11.00 *Palmevigsel i St. Josephs kapell, prosesjon, høymesse*
Tirsdag 2/4: kl. 18.00 *Høymesse med vigsel av hellige oljer*
Skjærtordag: kl. 18.00 *Høymesse til minne om Herrens nattverd*
Langfredag: kl. 15.00 *Lidelseshistorien, Korsets hyldning*
Påskeaften: kl. 22.00 *Påskevigilien*
1. Påskedag: kl. 9.30 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 19.00 *Messe på engelsk*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe (den eneste på denne dag)*

Liturgisk kalender

MARS

28. Ferial. 1. Mos. 17, 3-9.
Joh. 8, 51-59.
29. Ferial. Jer. 20, 10-13.
Joh. 10, 31-42.
30. Ferial. Esek. 37, 21-28.
Joh. 11, 45-56.

DEN STILLE UKE

31. *Palmesøndag*
(Norske Tidebønner Uke 2)
Jes. 50, 4-7. Filip. 2, 7-11.
Mk. 14, 1-15, 47 el. 15, 1-39

APRIL

1. Ferial. Jes. 42, 1-7. Joh. 12, 1-11.
2. Ferial. Jes. 49, 1-6.
Joh. 13, 21-33. 36-38. (Frans fra Paola, eremitt, feires ikke).
3. Ferial. Jes. 50, 4-9a. Mt. 26, 14-25.
4. Ferial. Oljevigselsmesse.
Jes. 61, 1-3a. 6a. 8b-9. Joh. Åp. 1, 5-8. Lk. 4, 16-21.
(Isidor feires ikke).

TRIDUUM PASCHALE

4. *Skjærtorsdag. Herrens måltid.*
2. Mos. 12, 1-8. 11-14.
1. Kor. 11, 23-26. Joh. 13, 1-15.
5. *Langfredag*
Herrens lidelseshistorie
Jes. 52, 13-53, 12.
Hebr. 4, 14-16; 5, 7-9.
Joh. 18, 1-19, 42.
(Vincent Ferrer, prest, feires ikke).
6. Lørdag i den stille uken.

PÅSKETIDEN

7. *Herrens oppstandelse*
Vigiliemesse
Man velger tre GT-lesninger fra følgende liste:
1. Mos. 1, 1-2, 2. 1. Mos. 11, 1-18.
2. Mos. 14, 15-15, 1 (må ikke utelates).
Jes. 54, 5-14. Jes. 55, 1-11.
Baruk 3, 9-15. 32-4, 4.
Esek. 36, 16-17a. 18-28.
Rom. 6, 3-11. Mt. 28, 1-10.
Morgenmesse
Ap.Gj. 10, 34a. 37-43.
Kol. 3, 1-4 el. 1. Kor. 55, 6b-8.
Joh. 20, 1-9.
(Jean Baptiste de la Salle prest, feires ikke).
8. Mandag i påskeoktaven.
Ap.Gj. 2, 14, 22-33. Mt. 28, 8-15.

9. Tirsdag i påskeoktaven.
Ap.Gj. 2, 36-41. Joh. 20, 11-18.
10. Onsdag i påskeoktaven.
Ap.Gj. 3, 1-10. Lk. 24, 13-35.
11. Torsdag i påskeoktaven.
Ap.Gj. 3, 11-26. Lk. 24, 35-48.
(Stanislaus, biskop og martyr, feires ikke).
12. Fredag i påskeoktaven.
Ap.Gj. 4, 1-12. Joh. 21, 1-14.
13. Lørdag i påskeoktaven.
Ap.Gj. 4, 13-21. Mk. 16, 9-15.
(Martin I., pave og martyr, feires ikke).
14. 2. søndag i Påsken
(Norske Tidebønner Uke 2)
Ap.Gj. 4, 32-35. 1. Joh. 5, 1-6.
Joh. 20, 19-31.
15. Ferial. Ap.Gj. 4, 23-31. Joh. 3, 1-8.
16. Magnus, martyr.
Ap.Gj. 4, 32-37. Joh. 3, 7b-15.
17. Ferial. Ap.Gj. 5, 17-26.
Joh. 3, 16-21.
18. Ferial. Ap.Gj. 5, 27-33.
Joh. 3, 31-36.
19. Ferial. Ap.Gj. 5, 34-42.
Joh. 6, 1-15.
20. Ferial. Ap.Gj. 6, 1-7.
Joh. 6, 16-21.
21. 3. søndag i Påsken
(Norske Tidebønner Uke 3)
Ap.Gj. 3, 13-15. 17-19.
1. Joh. 2, 1-5a.
Lk. 24, 35-48.
(Anselm, biskop og kirkelærer, feires ikke).
22. Ferial. Ap.Gj. 6, 8-15.
Joh. 6, 22-29.
23. Ferial el. Georg, martyr.
Ap.Gj. 7, 51 - 8, 1a. Joh. 6, 30-35.
24. Ferial el. Fidelis av Sigmaringen, prest og martyr.
Ap.Gj. 8, 1b-8. Joh. 6, 35-40.
25. Markus, evangelist.
1. Pet. 5, 5b-14. Mk. 16, 15-20.
26. Ferial. Ap.Gj. 9, 1-20.
Joh. 6, 53-60.
27. Ferial. Ap.Gj. 9, 31-42.
Joh. 6, 61-70.
28. 4. søndag i Påsken
(Norske Tidebønner Uke 4)
Ap.Gj. 4, 8-12. 1. Joh. 3, 1-2.
Joh. 10, 11-18.
(Peter Chanel, prest og martyr, feires ikke).
29. Katarina av Siëna, jomfru og kirkelærer. Ap.Gj. 11, 1-18.
Joh. 10, 1-10.
30. Ferial el. Pius V., pave.
Ap.Gj. 11, 10-26. Joh. 10, 22-30.

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4

- Palmesøndag: kl. 8.35 *Fromesse*
kl. 11.00 *Familiégudstjeneste, Palmevigsel*
- Skjærtordag: kl. 19.00 *Høymesse*
- Langfredag: kl. 19.00 *Lidelseshistorien, hyldning av Korset, kommunion*
- Påskeaften: kl. 20.00 *Vietnamesisk messe*
kl. 22.45 *Vigsel av påskeild, påskelys og døpevann. Høymesse*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe*

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon*
- Onsdag før skjærtordag: kl. 20.00 *Matutin*
- Skjærtordag: kl. 9.00 *Laudes*
kl. 18.30 *Høymesse*
kl. 21.30 *Lesning av Jesu avskjedstale til disiplene*
kl. 22.00 *Matutin*
- Langfredag: kl. 9.00 *Laudes*
kl. 17.00 *Pasjonsgudstjeneste*
kl. 20.00 *Matutin*
- Påskeaften: kl. 9.00 *Laudes*
kl. 23.00 *Vigiliemesse*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe*

STAVANGER

St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8

- Palmesøndag: kl. 9.30 *Messe (eng.)*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe (fransk)*
- Skjærtorsdag: kl. 17.00 *Messe (vietnamesisk)*
kl. 19.00 *Felles messe*
- Langfredag: kl. 15.00 *Felles kommuniionsandakt*
kl. 17.00 *Vietnamesisk kommuniionsandakt*
- Påskeaften: kl. 21.00 *Felles oppstandelsesliturgi*
1. Påskedag: kl. 9.30 *Messe (eng.)*
kl. 13.00 *Messe (vietnamesisk)*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe (fransk)*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*

TROMSØ

Vår frue kirke, Storgt. 94

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon*
- Skjærtorsdag: kl. 20.00 *Minnegudstjeneste for innstiftelsen av nattverden*
- Langfredag: kl. 17.00 *Pasjonsgudstjeneste*
- Påskeaften: kl. 20.00 *Påskesnattsgudstjeneste*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*
2. Påskedag: kl. 9.30 *Høymesse*

TRONDHEIM

St. Olav kirke, Prinsensgt. 2A

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse*
- Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Messe*
- Langfredag: kl. 18.00 *Pasjonsgudstjeneste*
- Påskeaften: kl. 21.00 *Påskevigilie*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*

Voss

St. Olav kapell, telefon (05) 51 25 10 for messetider.

Neste nummer utgis 29. april. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarelig redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Påskens i glassmalerier, ib. kr. 40,—.

Kilstrøm: Passionsspelen i
Oberammergau, hf. 61 s. kr. 45,—.

Borgenstierna/Hillby: Glad Påsk, hf.
kr. 10,—.

Plater:
Bach: H-Moll-Messe (kassett)
Chöre und Arien, kr. 60,—.

Haydn: Les Sept Dernières Paroles
de Notre Sauveur sur la Croix,
kr. 30,—.

Vivaldi: Gloria — Stabat Mater,
kr. 115,—.

Compact disques: à kr. 148,—.

Gregorian Chant, Wiener
Hofburgkapelle.

Vivaldi: RV 588 og 589, Gloria.

Palestrina: Mass & Motet/Victoria:
Mass & Motet, Kings College Choir.

Mozart: Grosse Messe C-Moll.

Händel: Messiah.

HUSK MAMMUT 15.4.—27.4.:

Bl.a.: Bernanos, Claudel, Rolf
Jacobsen, Rieber-Mohn, Thorn,
Tournier, Undset og m.fl.

mandag og fredag 9—16
tirsd. onsd. torsdag 9—17
lørdager 9.30—13.30

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

FORBIKINGSBAKTIESELSKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4
Tlf. 15 34 82

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetsarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Blikk
på tiden

EKTESKAPSVISE

*Eit drama er oftast dramatisk
og kallar på jammer og ve.
Men stundom hender det likevel
at låtten lurar seg med.*

*Til Magnhild og Peder på Vindmo
kom dramaet uventa brått.
Det fann dei heime ein uversdag
med stormkast og tóreslått.*

*Det var sjølve sylubryllupsdagen;
dei mintest dei framfarne år.
Han Peder geispa i gyngestol,
og bad om ein kaffitår.*

*Ho Magnhild steig ut på sitt kjøken,
dit gjekk ho so mang ein gong.
All ungdoms kjærleik var stilna av -
han sa helst kva magen trong.*

*So sat han ved koppen og tagde,
og sputta sin veltogne skrå.
Og klokka gjekk imot leggetid;
dei roa seg ovanpå.*

*Då var det at dramaet hende:
eit stormkast mot huset slo,
og andre høgda vart lyfta opp . . .
- og senga med begge to.*

*So landa dei langt nedpå jordet,
fortumla i sylubryllupsseng,
og Magnhild gret utav hjartans grunn
for mann, og for seng i eng.*

*«Kvi græte du, kjerring,» sa Peder,
«du treng ikkje klaga so sårt,
for begge er me no utan mein,
og vølast kan huset vårt.»*

*«Eg græt utav gleda,» sa Magnhild,
og signa den stormfulle dag:
«For fyrste gongen på tjue år
er me to ute i lag.»*

Pater Hilarion